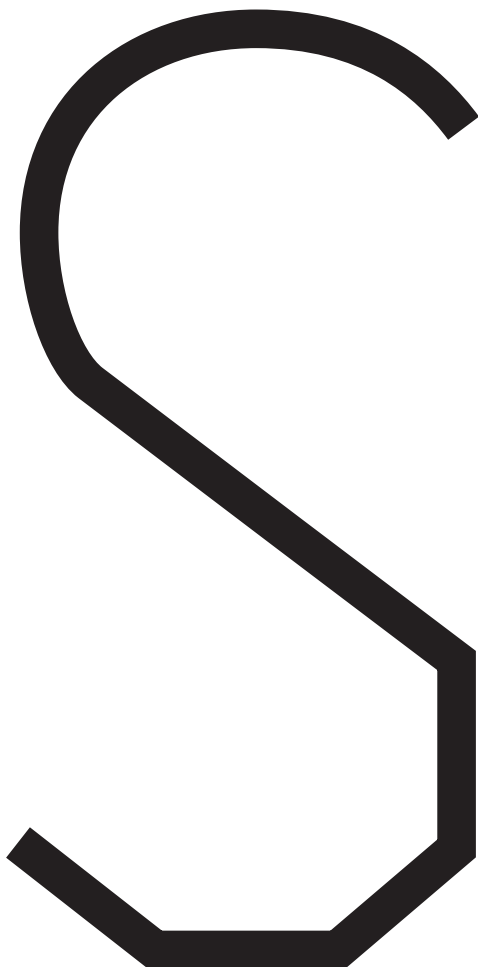

Actieagenda Architectuur en Ruimtelijk Ontwerp

- 2 Programma Stad en Regio (in opdracht van I&M)
- 2 Programma Stedelijke Transformaties (In opdracht van I&M)
- 3 Programma Innovatieve Vormen van Opdrachtgeverschap (in opdracht van OCW en I&M)
- 3 Programma Scholenbouw (in opdracht van OCW)
- 4 Programma Zorg (in opdracht van OCW)

**stimuleringsfonds
creatieve industrie**

**architectuur
vormgeving
e-cultuur**

p.o. box 29066
3001 gb rotterdam

groothandelsgebouw
ingang c, 5e etage
weena 723, rotterdam

+31 (0)10 436 16 00
info@stimuleringsfonds.nl
www.stimuleringsfonds.nl

Programma's Actieagenda Architectuur en Ruimtelijk Ontwerp

De Actieagenda Architectuur en Ruimtelijk ontwerp 2013-2016 is een interdepartementaal werkprogramma, waarbij de ministeries van OCW, I&M, BZK, EL&I, Defensie en Buitenlandse Zaken betrokken zijn. De Actieagenda bestaat uit een beperkt aantal resultaatgerichte werkprogramma's. Doel is een aantoonbare verbetering van de lokale, regionale en nationale architectuurpraktijk. Hierbij staat het versterken van de maatschappelijke positie van het ontwerp centraal. In de werkprogramma's die het Stimuleringsfonds uitvoert ligt de nadruk op het ontwikkelen van nieuwe ruimtelijke typologieën voor urgente maatschappelijke opgaven en het bevorderen van goed opdrachtgeverschap.

Programma Stad en Regio (in opdracht van I&M)

De ontwikkeling van steden en stedelijke regio's staat centraal in het ruimtelijk rijksbeleid. Steden en stedelijke regio's jagen sociale en economische ontwikkelingen aan. Het is het schaalniveau waar innovatie en economische en maatschappelijke vernieuwing in elkaar grijpen. De urgente opgaven (zorg en gezondheid, koppeling van infra en ruimtelijke ontwikkeling, wateropgave, groei/krimp, herbestemming/transformatie, leefbaarheid/economische vitaliteit in groei/krimpgebieden) waar Nederland voor staat, vinden we maximaal terug in de stad. Daar komen ze samen en liggen de mogelijkheden voor integrale oplossingen. Ontwerp en ontwerpend onderzoek kunnen deze innovatieve oplossingen aanjagen. Het programma Stad en Regio organiseert de ontwikkeling en toepassing van nieuwe ruimtelijke concepten, vergroot innovatie en vakkennis, geeft een (kwaliteits) impuls aan de stad en regio en zorgt voor een verbeterde samenhang tussen beleid, praktijk en onderzoek. De opgedane kennis en ervaring wordt gedeeld met alle relevante betrokkenen partijen.

Programma Stedelijke Transformaties (in opdracht van I&M)

Er is sprake van een toenemende maatschappelijke druk om gebouwen niet langer onbenut leeg te laten staan. Demografische krimp, 'het nieuwe werken' en het minder beschikbaar zijn van makkelijk te bebouwen nieuwe uitbreidingslocaties versterkt verder de verschuiving van nieuwbouw op uitleglocaties buiten de bestaande stad naar herbestemming van bestaande leegstaande en komende gebouwen in de stad. Het ontwikkelen en toepassen van nieuwe ruimtelijke typologieën, strategieën en verdienmodellen voor stedelijke transformatievraagstukken staat in dit programma centraal. Nieuwe instrumenten en benaderingen moeten kleinschalige particuliere initiatieven van onderop ondersteunen. Bovendien is het programma gericht op het vinden van oplossingen voor de urgente herbestemmingsopgaven in de stedelijke omgeving. Het programma levert aansprekende voorbeelden op van toegepaste nieuwe ruimtelijke typologieën, strategieën en verdienmodellen voor stedelijke transformaties op gebouw-, buurt- en wijk- en stedelijk niveau.

Het programma ondersteunt:

- het vergroten van de inzet van ontwerpdisciplines bij praktijkgerichte initiatieven die doelgericht bijdragen aan het ontwikkelen en toepassen van nieuwe ruimtelijke typologieën, strategieën en verdienmodellen;
- het actief en gericht delen van kennis en ervaring over de veranderende modellen en rollen bij stedelijke transformatievraagstukken, inclusief de daarvoor noodzakelijke competenties bij ontwerpers en opdrachtgevers, processen en instrumenten;
- het reflecteren op de beschikbare kennis en ervaring met het oog op het ontwikkelen van nieuwe concepten en handreikingen;

- het stimuleren van een publieke en vakmatige dialoog; lokaal, regionaal en (inter)nationaal.

Programma Innovatieve Vormen van Opdrachtgeverschap (in opdracht van OCW en I&M)

De omslag van uitbreiding en groei naar transformatie brengt grote veranderingen met zich mee. De grootschalige gebiedsontwikkeling maakt plaats voor kleinschalige initiatieven. Dit dwingt tot specifieke in plaats van generieke oplossingen, passend bij de lokale en regionale opgaven en condities, waarbij het initiatief en het opdrachtgeverschap verdeeld kan zijn over meerdere partijen. Hierbij is samenwerking tussen verschillende disciplines en actoren een voorwaarde voor een succesvol project. Dit betreft ook het uitvinden van nieuwe financieringsstrategieën, waarin de hele keten van ontwikkeling tot beheer en exploitatie zijn betrokken. Onder invloed van een terugtrekkende overheid en de opkomst van een energieke samenleving, waarin zowel burgers als ontwerpende professionals initiatieven nemen voor planvorming, verandert het opdrachtgeverschap van karakter. De relaties tussen opdrachtgevers, ontwerpers en eindgebruikers vermengen zich tot een netwerk van actoren. In deze verandering van rollen en verantwoordelijkheden is het de vraag hoe kennis, ervaring, verbeeldingskracht, ondernemerschap en organisatievermogen van ontwerpers optimaal kunnen worden benut. Mede onder invloed van de financiële crisis, ontstaat er een breed scala aan nieuwe initiatiefnemers en coalities, die (delen van) de opdrachtgeverrol naar zich toe trekken.

Het programma is gericht op het bevorderen van de ontwikkeling en toepassing van alternatieve en innovatieve vormen van voorbeeld stellend opdrachtgeverschap, door:

- het ondersteunen van praktijkgerichte initiatieven die doelgericht bijdragen aan de innovatie van het opdrachtgeverschap;
- het versterken van de rol van ontwerpers bij deze initiatieven; een bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar het bieden van kansen aan startende ontwerpers;
- het actief en gericht delen van kennis en ervaring over de veranderende rol van het opdrachtgeverschap in de aanpak van urgente opgaven, inclusief de daarvoor noodzakelijke competenties bij ontwerpers en opdrachtgevers, processen en instrumenten;
- het reflecteren op de beschikbare kennis en ervaring met het oog op het ontwikkelen van nieuwe concepten en handreikingen.

Programma Scholenbouw (in opdracht van OCW)

Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke randvoorwaarde voor de kwaliteit van het onderwijs. Dit betreft de technische én de onderwijskundige kwaliteit van gebouwen. Voor de komende jaren staat een integrale aanpak voorop. Nog te vaak wordt het gebouw solitair benaderd, terwijl ontwerp, programma en locatie juist in samenhang moeten worden gezien met andere maatschappelijke voorzieningen op lokaal en bovenlokaal niveau. Daarbij wordt ook de bestaande gebouwvoorraad meegewogen en moet het gebouw kwalitatief een meerwaarde voor gebruikers en omgeving hebben. Het programma richt zich op:

- vergroten en delen van de kennis over de inzet van ontwerpdisciplines bij de maatschappelijke opgave onderwijshuisvesting;
- meer bekendheid genereren met de verschillende ontwerp oplossingen op het gebied van onderwijshuisvesting in samenwerking met relevante instellingen;
- kennisgeving van de resultaten in de volle breedte van de keten: van opleiding tot gebruikersniveau;
- bevorderen van de innovatie van de maatschappelijke opgave scholenbouw;
- vergroten van de inzet van ontwerpers bij het aanpakken van dit vraagstuk middels ontwerpend onderzoek, ontwerp ateliers, expertmeetings et cetera.

Programma Zorg (in opdracht van OCW)

Met de introductie van de marktwerking ontstaat meer differentiatie in vraag en aanbod. De kwaliteit van veel zorggebouwen moet in overeenstemming worden gebracht met de toegenomen wensen. Dit impliceert een grote verbouwoopgave van bestaande zorginstellingen. Het institutionele karakter maakt plaats voor een cliëntgerichte benadering.

Ook efficiency speelt een rol. Om de toenemende kosten te beheersen is er behoefte aan nieuwe zorgarrangementen, die zorg levert in de directe woonomgeving. Om de zorgvraag te verminderen is het bovendien van belang bij de inrichting van buurten en wijken gezond leven te bevorderen.

Het programma is gericht op ondersteuning van innovatieve ontwerpogaven op het brede terrein van de zorghuisvesting. Doel is om door de inzet van ontwerpers de kwaliteit van de omgeving waarin zorg wordt aangeboden te verbeteren en hiermee het aanbod beter af te stemmen op de vraag. Het programma richt zich op:

- Vergroten en delen van de kennis, bij opdrachtgevers en ontwerpers, over de inzet van ontwerp bij de maatschappelijke opgave zorg, onder meer gebruik makend van de analyse en het beschikbaar stellen van de resultaten van de Hedy d’Ancona-prijs;
- Vergroten van de kennis over de specifieke ontwerpaspecten van de zorgvraag, door middel van multidisciplinair en ontwerpend onderzoek in samenwerking met opdrachtgevende partijen.
- Vergroten van de inzet van ontwerpers onder meer door het stimuleren van ontwerpend regulier onderzoek dat anticipeert op actuele ontwikkelingen, zoals ‘active aging’ en de behoefte aan meer kleinschalige, particuliere zorgvoorzieningen.
- Het verbreden van het onderzoek in de zorg met productontwerp en de inzet van nieuwe technologie.
- Internationale kennisuitwisseling bevorderen op het gebied van de ontwerp kwaliteit van zorgarchitectuur.